

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Hexaēmeron Hē Toi, Kosmourgia, Georgiou tou Pisidou
diakonou ...**

Georgius <Pisida>

Lutetiae, 1585

De materia, aduersus eos qui nega[n]t eam à Deo creatam

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70102](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70102)

PISIDÆ, MVNDI OPIFICIIVM.

Ne fortè labantur pedes vsquam infimi

Ex sarcinis superis, quibus pondus graue est:

Sed paribus vt spatiis locari limites

Sint fornicatarum ædium stabilimina:

Quò, cæla stet firmata rectis arcibus,

Et nectaris nil dulcis excidat foras.

Apum Geometria.

Geometriam tractans vide Euclide hoc opus,

Nullam at figuram linearem detrahas,

Ne aculeus magistræ, apis doctissimæ

Te pungat, addiscas vt inuitus licet.

De Araneis. Cic. 2. de Nat. De. Pisp. 1. 11. c. 24.

Quis araneos subtilibus digitis creat,

Et nere docet, & fila ad opificium suum

Ex viscerum recessibus refundere?

Qua linearivè arte firmas ad bases

Fundamina iaciunt, struuntque vincula:

Mediòque puncto dirigentes itamina,

Industria edunt circulos mirabili;

Et interordinio hoc inanis tramitis

Contrarias sibi columnas comparant:

Subtilis operis pulchra ne molitio

Ab araneo fabricata tandem corruat,

Qui ex vnico duplex opus filo efficit,

Ac veluti rete fila sunt, tectum & domus.

Hunc erubescat, temerè quisquis dictitat

De Materia aduersus eos qui negant eam a Deo creatam.

Materiem initio carentem: nam carens

Si vermis hac, texit, secundam certè eam,

Æuo at priores dicere est araneos,

Filorum opifices materia inhaerentium.

ii

Quo

Μήπως ὀλιθήθῃσιν οἱ κατὰ πόδες
 Εκ τῆς αἰώθεν φορικῆς βαρημίας.
 Εἶναι δὲ μάλλον τὰς * αἰθαλλήλους θέσης,
 Τῶν ἀνιπλόζων κτισμάτων ἐρείσματ'α.
 Ὡς καὶ τὸν οἶκον ἐστάναι βεβηκέντα,
 Καὶ μηδὲν ὑγρὸν ἐκπιεσῆν τῆς ἰκμάδος.
 Γεωμετρῶν ἐντεθέν Εὐκλείδῃ σέπει,
 Καὶ γῆμα μηδὲν γραμμικὸν * αἰεξίσης,
 1150 Μήπου σε κέντρῳ τ' σοφῆς διδασκάλου,
 Πλήξῃ μὲνίτης, καὶ μαθεῖν ἀναγκάση.
 Τίς τοὺς δ'ράχνας λεπτοδακτύλους πλάσας,
 Νήην διδάσκει, ἔπειθ' ἔργα τοὺς μύθους
 Εκ τῆς πρὸ αὐτοῖς ἐντέρων ἀναπλήψης.
 Γοῖα δὲ τέχῃ γραμμικῇ πρὸς τὰς βάσεις
 Βαθύοισιν δ'ράχνας, ἔπειθ' ἐπινοοῖσιν θέσης,
 Μέσω δὲ κέντρῳ τὰς ἐπάρσθης τῆς μίτων.
 Κύκλους ἀπ' ἑξήκοισιν ἠκριβωμένους.
 Καὶ τῇ μεταξὺ τῶ κενοῦ δ'ραχμάς,
 1160 Στύλοις * ἰφαρμόζοισιν ἀνισωτέροις.
 Ὅπως τὸ μηχανήμα τ' λεπτοουργίας
 Ὡς ἐξ δ'ράχμου σιωτεθέν μὴ συμπέση,
 Ὅς διπλὸν ἔργον ἐξ εἰὸς ποιῆ μίτου,
 Λίνα πρὸς ἀγρῶν, καὶ πρὸς οἴκησιν ἐγγύ.
 Ὅν ἐνβραβῶτα πᾶς ἕως ἀφ' ἑνὸς λέγων
 Ὑλιν ἀναρῶν. εἰ γὰρ ἕλιν ὅσα ἔχον
 Σκαλίξ ἰφαρμῆ, πλὴν μὲν ἕλιν δ' ἀντίρῶν,
 Πρωτοχρόνοις δὲ τοὺς δ'ράχνας λεπτεῖαν,
 Ὡς τῆς ἐνύλων δ'ραχμάς μίτων.

γ. πρὸς ἀγρῶν
 λους.

γ. πρὸς ἀγρῶν

δ'ράχνης.

γ. ἀφαρμῶν
 ζουσι.

ΠΙΣΙΔΟΥ ΚΟΣΜΟΥΡΓΙΑ. II

κύκνος.

Κύκνον ὃ ποῖος ὄξεπαίδουσε ἔπος
Εἰς αὔραν ἤγειν μουσικῆς ὠρυθμίας;
Ὁς τὴν πτερωτὴν ἔξαπλώσας πυκλῖδα,
Τερπνὴν ξενουργεῖ ταῖς προαῖς μελωδίας.
Καὶ τῶτον οἶδα θαυμάσαι πολλῶν πλέον
Ἡ γ' Ὀρφέα κρούοντα μετὰ δὴ λύραν.

1170

κάνωφ.

Ποῖς δὲ κάνωφ ὑπορήσας ὄργανα,
Φωνῶν ἔχθ' ἰσάλλητος; ἢ ποῖα λόγων
Ἐν σμικρότητι σωτερεῖς ἀμνημόνων,
Μόρφωσιν ἔχθ' ἔπερσύνειμος φέρει,
Στόμα, τράχηλον, ὄμμα, κοιλίαν, πόδας,
Καὶ τὰς ἀδήλους τῆν ἔσω διαπλάσσει,
Ἄς οὐκ ἄφηκε ψηλαφᾶν ἢ λεπτότης;

1180

1180

μύρμηξ.

Οὐ γὰρ ποσοῦτον τῆν μεγίστων ἢ φύσις,
Ὅσον τὰ μικρὰ τῶν ἀμνημόνων,
Τὴν πηραδεῖν δείκνυσι μετὰ μουργίαν.
Προῆλθε μύρμηξ οἴτοκκλήτης, ἐργάτης,
Τὸν κόκκον ἡμίτητον ἐγκλείων κάτω,
Μήπως νοποθῆ καὶ σαπῆ τῶν ἰκμάσι,
Καὶ φαρτικὴν κάτωθεν ἀνθήσει χλόην.
Ὅταν ὃ πυκνὰ τῆν νεφάν ἀισυγχύσει
Τοῖς ἐργασμοῖσι ἀντιπνύσῃσι ποίοις.
Γόθεν σε μάλιν τῆ Ζαμόλιδος πλέον
Ἐκαστος οἶδεν ὠσιωσπῆως ἀρετής;
Ὅτε παροδφκνὴς ἀφρίδα πεπημιένω,
Τὸν οἶτον ἀπλοῖ ὄξ' ἐνύχρον πυθμῶνος,
Εἰς ἄξυλον πῦρ, εἰς τὸν ἥλιον φέρων,
Ὅπως πυρωθεῖς τῆ βολαῖς παῖς ἐμφλόγεις.

1190

III

Ως

1170 Quo more Cygnus institutus est nouo
Venire ad auram musici modulaminis?
Hic dum tabellam aligeram in aëra explicat,
Latum per ipsum perficit mirè melos.
Mirabilior hinc mi videtur Orpheo,
Qui fabulosam concrepat testudinem.

Cygnus.
Philostrat. in
Phaeth.

Quale at culex est nactus organum sibi,
Edat tubæ vt sonum? vel incredibili
In paruitate compositus, aliquam tamen
Formam obtineat, & aliger cuncta hæc gerat,
1180 Os, collum & oculos, viscera, & citos pedes,
Formasque inaspectabiles intrinsecus,
Quas tenuitas mira haud sinit contingere.

Culex.
Plin. l. 11. c. 2.
in
Phaeth.

Proinde non tam maximarum quamlibet
Natura rerum, quàm pusillarum, docet
Industriæ molitionem maximæ.

Accede iam huc formica frumenti rapax,
Operaria, abscondens humi grana in duo
Partita, ne quam viginem aut cariem trahant,
Aut noxium à radice gramen pullulet:

Formica.
Prou. 6. Plin.
l. 11. c. 3.
D. Basil. hom.
9. Hex. & in
Epist. ad
Eunom.

1190 At quando cælo densa nubium agmina
Aduersa tantis imminent laboribus,
Vnde melius quàm ipsi Zamolxidis Magi
Vir rusticanus quisque nouit te indice?
Quumque indicas serena certò tempora,
Frumentaque expromis cauis ex vuidis,
Ignem ad carentem sudibus, ad solis facem:
Quo accensa radiis grana sparsa feruidis,

PISIDÆ, MVNDI OPIIFICIVM.

Ceu triticum frictum, parata & tosta sint:

Nam mentis haud formica tantæ erat capax,

Vt præuidendi modulum haberet cognitum:

Ni præuidens quæ mens foret, sibi vt minùs

Præsumerent qui sidera alta examinant,

Mirentur at formicam, vti animal tantulum

Æstatis ac brumæ asperæ prænuncium est.

Quorū def-
criptio.

Plin. l. 10. 59.

Quis disparem ovis præbuit naturam, & his

In paruulis Elementa monstrauit typis?

Membranam eis tenuem inferens, tanquam aëra,

Vitellum vt ignem, album liquorem, veluti aquam:

Vt terra quod durum est: facit natura enim

Extra quod est, telluris vt medium globum:

Foris vt resolui septa firma non queant,

Neque rursus obtundi meatus intimi.

Nam intra vitellum semen & matrix inest,

Sanguinea quædam gutta semper palpitans:

Cuius ope membra eduntur istic pleraque,

Carnesque & alæ, & ossium compagines.

De Pauone.

Plin. l. 10. c. 20

Cic. 3. de Fin.

Agellius l. 7. c.

17. Colum l. 8.

c. 11. Athenens

l. 9. Deipno.

Pauone viso quis parum mirabitur

Sapphirum in auro innexum, & in gemmantibus

Alis, smaragdo purpuram viridi insitam:

Varios colores seminatos vndique,

Mixtos citra confusionem splendide?

De locustis,

Exod. 10,

Quis nam in aciem educit locustarum agmina

Aligera, collecta in neces Ægyptias:

Vt nubilum telum abditi sagittari,

Iaculum paratum, hastamque motam vi sua:

Denfam

1200

1210

1220